

2012. - Vol. 105, p. 2: 20 years of international business department. - P. 58-61.

14. YA Lupenko Agroholdings in Ukraine and strengthening social focus their activities / YA Lupenko, MF Kropyvko // Economy AIC: International scientific and production journal / Nat. Scientific Center "Institute of Agricultural Economics (NSC" IAE ") Lugano. nat. University of Agriculture, Nikolaev. nat. University of Agriculture and others. - Kyiv, 2013. - № 7 (225), July. - S. 5-21.

Рецензент: кандидат юридичних наук, доцент Сіроха Д.І.

УДК 34.01

Музыка Л.А.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного, господарського права
та процесу Академії адвокатури України

ПРО ПРИВАТНЕ І ПУБЛІЧНЕ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ

Анотація. В статті проаналізовані можливості взаємопроникнення публічних і приватних елементів у певних сферах правового регулювання. Досліджено випадки участі публічних суб'єктів у приватних відносинах та наслідки такої участі.

Ключові слова: цивільно-правова політика, приватні інтереси, публічні інтереси, конвергенція приватних та публічних інтересів.

Музыка Л.А.,

кандидат юридических наук, доцент,
доцент кафедры гражданского, хозяйственного права
и процесса Академии адвокатуры Украины

О ЧАСТНОМ И ПУБЛИЧНОМ В ГРАЖДАНСКОМ ПРАВЕ

Аннотация. В статье проанализированы возможности взаимопроникновения публичных и частных элементов в определенных сферах правового регулирования. Исследованы случаи участия публичных субъектов в частных отношениях и последствия такого участия.

Ключевые слова: гражданско-правовая политика, частные интересы, публичные интересы, конвергенция частных и публичных интересов.

MUZYKA L.A.,

PhD, associate professor,
assistant professor of civil and commercial law
and process department Academy of Advocacy of Ukraine

ABOUT PRIVATE AND PUBLIC IN CIVIL LAW

Annotation. The article deals with finding ways of convergence of private and public interests as one of the main tasks of civil legal policy, and prevent the formation of legal models abuses by the state in cases of participation in private relations. Grounded the priority (dominance) of private interests within civil law. Analyzed cases of interpenetration of public and private elements in certain areas of legal regulation. Investigated instances of public subjects in private relationships and the effects of such participation. Additionally argued inefficiency of public regulation of commodity- money relations. At the same time stressed that the state can not lose control in situations that really need it.

There are many problems in legal doctrine the optimal solution of which concerned several generations of legal scholars. And their relevance over time is not lost. Among them - the problem of the need legislative support for public and private value within relevant areas of law. Actually, one of the main objectives of civil policy is the need to address the problem of "coexistence" of private and public interests.

Today we can state principles in the penetration of public regulation of private and vice versa - the inclusion of private to public law principles. Thus, in criminal law, the strengthening of the private principle in matters relating to victims of crime. In civil law greatly expanded the list of public entities, which may at the level of individuals and legal entities to participate in civil legal relationship (other than the state, is also territorial communities, Ukrainian people, etc.). However, this interpenetration should be balanced. The state should not

intervene where this is required and at the same time - it can not lose control in situations that really need it. In particular, some examples of legal deregulation, now implemented in modern domestic legislation is not always a good practice.

We consider that it is necessary to depart from the issue of priority interest clarify and touch, in fact, the question of its balance. The problem is an important priority of interests only if they conflict. And in such situations, in our opinion, the private interest must belong to priority. Modern realities require convergence of private and public interests, their interpenetration (but not interchange!).

Keywords: civil legal policy, private interests and public interests, the convergence of private and public interests.

Актуальність проблематики. Основним Законом України нашу державу визначено, зокрема, як правову державу (ст. 1). У такий спосіб законодавець окреслив загальний напрям модернізації правової системи. Зрозуміло, що у цьому процесі центральну роль відведено праву. Однак аби право стало вектором змін та інновацій, воно має набути сучасного змісту і розуміння, що пов'язано з його суттєвим оновленням відповідно до сучасних підходів, ідей, потреб.

Фактично йдеться про якісно нову правову політику щодо розвитку українського законодавства в цілому, та про цивільно-правову політику зокрема. Видається, що основна проблема гальмування сучасного розуміння цивільно-правової політики, складність її формування полягає передусім у тому, що її основним суб'єктом (як і будь-якого іншого виду правової політики) є держава – публічний суб'єкт з відповідною діяльністю. При цьому остання спрямована на класичні приватні відносини та їх оптимізацію.

Нині в зарубіжній доктрині є актуальним таке розуміння права, для якого центром всієї політики дійсно буде виступати благополуччя соціально-правового життя кожного конкретного громадянина. Важливим визнається не лише повага щодо інтересів особистості, а й людський вимір права, що, в свою чергу, є кардинально іншим підходом, який виражає принципово новий погляд на право [1, с. 15]. Дані твердження можуть повною мірою застосовуватись і у вітчизняних реаліях. І базується це, зокрема, на таких конституційних новелах, як: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Держава відповідає перед людиною за свою діяльність. Утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави» (ст. 3).

У правовій доктрині існує чимало проблем, оптимальне розв'язання яких турбує не одне покоління вчених-юристів. І їх актуальність із плином часу не втрачається. Серед них – проблема необхідності законодавчого забезпечення співвідношення публічного та приватного у межах відповідних галузей права. Власне, одним із основних завдань цивільно-правової політики і є необхідність розв'язання проблеми «співіснування» приватних та публічних інтересів.

Ступінь наукової розробки проблеми. У вітчизняній та зарубіжній літературі різноманітним аспектам зближення та взаємопроникнення публічних і приватних елементів присвячена значна кількість наукових праць вчених дореволюційного та радянського періоду, а також наших сучасників. До них належать праці В.І. Борисової, М.І. Брагінського, С.М. Братуся, Є.В. Вавіліна, І.В. Венедиктової, О.В. Дзери, Ю.М. Дзери, Б.М. Дроніва, М.М. Коршунова, Н.С. Кузнецової, І.М. Кучеренко,

А.В. Лавренюка, Р.А. Майданика, О.В. Малька, Д.І. Мейера, В.П. Мозоліна, О.О. Первомайського, Л.І. Петражицького, І.О. Покровського, О.А. Пушкіна, Р.Б. Сабодаша, І.В. Спасибо-Фатєєвої, Р.О. Стефанчука, Є.О. Суханова, Р.Й. Халфіної, Я.М. Шевченко, Г.Ф. Шершеневича, Л.В. Щеннікової. Необхідність віднайдення рівноваги публічних і приватних інтересів в умовах сучасного стрімкого розвитку суспільних відносин, що значною мірою зумовлено появою нових правових інститутів, спонукають дослідників до наукових пошуків розв'язання аналізованої проблеми.

Мета статті: обґрунтувати актуальність пошуку шляхів конвергенції приватних та публічних інтересів, пріоритетність (домінування) приватних інтересів у цивільному праві; проілюструвати взаємопроникнення публічних і приватних елементів у певних сферах правового регулювання (йдеться, зокрема, про сутність публічних суб'єктів і можливість їх участі у приватних відносинах).

Виклад матеріалу. У правовій літературі неодноразово зверталася увага на взаємну обумовленість публічного і приватного права, їх взаємне проникнення та кореспондуючий характер [2, с. 85]. Слід наголосити й на тому, що не завжди існує можливість однозначно визначити, до якого права – публічного чи приватного належить та чи інша галузь або правовий інститут. Безсумнівним є той факт, що сьогодні не існує абсолютно «чистих» галузей права – суто приватних чи публічних. В галузях публічного права є приватноправові елементи. Так само й у будь-якій галузі приватного права є публічно-правові норми, наприклад, щодо охорони та захисту суспільних інтересів [3, с. 211], щодо участі держави, територіальних громад та інших публічних суб'єктів у приватних правовідносинах.

Наведемо відомий приклад «активної» ролі держави у приватних відносинах, що мав місце у світовій практиці. Так, влада Пекіна заборонила жителям китайської столиці купувати більше двох квартир на одну сім'ю, аби зупинити небувале зростання цін на нерухомість у головному місті Піднебесної [4]. Метою такого кроку, на думку спеціалістів, було не просто обмежити родини, що вже мають житло, можливістю придбати офіційно ще лише одну квартиру, а перш за все турбота про самих учасників товарообігу [5, с. 132]. В оприлюдненій наприкінці 2009 р. доповіді Академії суспільних наук КНР зазначалося, що через надмірно високі ціни на нерухомість придбати власну квартиру в Китаї не можуть 85% сімей. У документі вказувалося, що нормальне співвідношення ціни квартири до середньорічного доходу громадян має бути 6:1. У Піднебесній це співвідношення становить 22:1. У 2009 р. середня ціна квадратного метра в новобудовах Пекіна і Шанхая становила близько 2,2 тисячі доларів, тоді як середньорічний дохід жителя китайської столиці не перевищував 6,6 тисячі доларів. Іншими словами, середньостатистичний пекінець, не витрачаючи ані копійки на їжу та одяг протягом року, міг купити лише три квадратних метри житла. Згідно з Глобальним індексом вартості житла за 2009 р., підготовленого консалтинговою компанією Knight Frank, ціни на житлову нерухомість у Гонконзі і материковому Китаї у 2009 р. вирости більш ніж на чверть.

Більше того, влада Китаю заборонила укладення правочинів купівлі-продажу з придбання трьох і більше квартир на одну сім'ю. Також муніципалітет Пекіна зажадав від банків припинити видачу іпотечних кредитів на купівлю нерухомості сім'ям, які вже володіють двома житловими приміщеннями. У відповідності з новими правилами,

відтепер нове житло в столиці КНР не зможуть купити і громадяни, що не є жителями Пекіна, а також особи, які не можуть довести, що вони були податковими резидентами міста принаймні протягом року [4]. Варто погодитись із Пузіковим Р.В. у тому, що даним рішенням китайська влада вийшла далеко за рамки збільшення потенційної можливості жителів столиці у придбанні житла. Очевидно, що це рішення мало стимулювати осіб, які мають відповідні фінансові можливості, вкладати активи у щось інше, а не у нерухомість столиці. Тим самим намагалися залучити такі кошти на можливу купівлю нерухомості у регіонах з метою їх розвитку [5, с. 133].

Реалізація наведеної політики держави покаже наскільки виправданим є таке її радикальне втручання у приватні правовідносини. Нині китайці активно продають «зайву» нерухомість, інакше їх чекає шалене оподаткування. Влада Китаю вже давно практикує втручання у суто приватні відносини. А подекуди кордони її втручання поширюються далеко за межі правового поля. Достатньо згадати законодавче врегулювання демографічних питань у державі.

Однак слід визнати, що бувають ситуації, які вимагають від держави прийняття неординарних чи непопулярних рішень і Китай у цьому не виключення. Загалом купівля житлової нерухомості у цій країні є своєрідною. Особи можуть придбати лише право довгострокової оренди максимум на 70 років. Більше того, якщо особа купувала житло на вторинному ринку, то цей строк обраховувався не з моменту останнього договору «купівлі», а з моменту першого договору купівлі-продажу. І раніше, після спливу цього строку квартира чи інша нерухомість переходила у власність держави. Без жодних компенсацій! Нині правила дещо змінились і після спливу строку так званої «купівлі» він продовжується ще на 70 років. При цьому держава і надалі залишається власником нерухомості протягом всього цього строку.

Висновок. На підставі наведеного зазначимо, що лише в єдності інтересів публічних та приватних, гармонійному збалансуванні їх меж впливу цивільно-правове регулювання зможе забезпечити і реалізувати основну свою мету – планомірний розвиток економічних відносин у державі та формування правової моделі унеможливлення зловживань з боку держави у випадках її участі в приватних правовідносинах. І саме цивільно-правова політика покликана створити належне підґрунтя для реалізації цієї мети.

І сьогодні межі між вказаними підсистемами права є доволі рухливими, як приватне, так і публічне право демонструють свою відкритість стосовно взаємного проникнення.

Список використаних джерел

1. Шафиров В.М. Правовая политика в области развития российского законодательства в условиях модернизации: человекоцентрический подход / В.М. Шафиров // Правовая политика и развитие российского законодательства в условиях модернизации : сборник докладов / под ред. д-ра юрид. наук А.В. Малько, д-ра юрид. наук В.М. Шафирова, д-ра юрид. наук А.В. Усса. – Красноярск : СФУ, 2012. – С. 15–20.
2. Попандопуло В.Ф. Система и правовые формы общественных отношений // Известия вузов. Правоведение. – 2002. – № 4. – С. 85.
3. Богатирева Н.Г. Понятие частного права // Российская правовая политика в сфере частного права: Материалы «круглого стола» журналов «Государство и право» и «Правовая политика и правовая жизнь», г. Казань, Казанский (Приволжский) федеральный университет, 22 июня 2010 г. / Отв. ред. А.В. Малько, Д.Н. Горшунов. – М., 2011. – С. 211–218.
4. Власти запретили приобретать более двух квартир на семью // За матеріалами сайта: Недвижимость@Mail.ru [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://realty.mail.ru/news/6310.html>

5. Пузиков Р.В. Правовая политика России в сфере частного права: критический анализ // Российская правовая политика в сфере частного права: Материалы «круглого стола» журналов «Государство и право» и «Правовая политика и правовая жизнь», г. Казань, Казанский (Приволжский) федеральный университет, 22 июня 2010 г. / Отв. ред. А.В. Малько, Д.Н. Горшунов. – М., 2011. – С. 128–137.

References:

1. Shafirov V.M. Pravovaya politika v oblasti razvitiya rossiyskogo zakonodatelstva v usloviyakh modernizatsii: chelovekotsentrycheskiy podkhod / V.M. Shafirov // Pravovaya politika i razvitie rossyyskogo zakonodatelstva v usloviyakh modernizatsii : sbornik dokladov / pod red. d-ra yurid. nauk A.V. Malko, d-ra yurid. nauk V.M. Shafirova, d-ra yurid. nauk A.V. Ussa. – Krasnoyarsk : SFU, 2012. – S. 15–20.
2. Popandopulo V.F. Sistema i pravovye formy obshchestvennykh otnosheniy // Izvestiya vuzov. Pravovedenie. – 2002. – # 4. – S. 85.
3. Bohatyreva N.H. Poniatie chastnogo prava // Rossiyskaya pravovaya politika v sfere chastogo prava: Materialy «kruhloho stola» zhurnalov «Hosudarstvo i pravo» i «Pravovaia politika i pravovaya zhyzn», h. Kazan, Kazanskiy (Privolzhskiy) federalniy universitet, 22 iunya 2010 h. / Отв. ред. А.В. Малько, Д.Н. Горшунов. – М., 2011. – С. 211–218.
4. Vlasti zapretili priobretat bolee dvukh kvartir na semyu // Za materialamy sayta: Nedvizhymost'@Mail.ru [Elektronniy resurs]. – Rezhym dostupu : <http://realty.mail.ru/news/6310.html>
5. Puzikov R.V. Pravovaya politika Rossii v sfere chastogo prava: kriticheskiy analiz // Rossiyskaya pravovaya politika v sfere chastogo prava: Materialy «kruhloho stola» zhurnalov «Hosudarstvo i pravo» i «Pravovaia politika i pravovaya zhyzn», h. Kazan, Kazanskiy (Privolzhskiy) federalniy universitet, 22 iunya 2010 h. / Отв. ред. А.В. Малько, Д.Н. Горшунов. – М., 2011. – С. 128–137.

Рецензент: доктор юридичних наук, доцент Музика О.А.

УДК 347.155

Стефанчук М.О.,

професор кафедри цивільного права та процесу
Національної академії Державної прикордонної служби
України імені Богдана Хмельницького,
кандидат юридичних наук, доцент

**АДИКТИВНА ПОВЕДІНКА ЯК ПІДСТАВА ОБМЕЖЕННЯ ЦИВІЛЬНОЇ
ДІЄДАТНОСТІ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ**

Анотація В статті розглядаються актуальні питання цивільної дієдатності фізичних осіб. Розглянуто особливості психологічної залежності фізичної особи, які можуть бути підставою для обмеження у дієдатності та проведено їх порівняльний аналіз із зарубіжним законодавством.

Ключові слова: правосуб'єктність, правоздатність, адиктивна поведінка, обмеження дієдатності, психічний розлад

Стефанчук Н.А.

**АДИКТИВНОЕ ПОВЕДЕНИЕ КАК ОСНОВАНИЕ ОГРАНИЧЕНИЯ
ГРАЖДАНСКОЙ ДЕЕСПОСОБНОСТИ ФИЗИЧЕСКОГО ЛИЦА**

Аннотация. В статье рассматриваются актуальные вопросы гражданской дееспособности физических лиц. Рассмотрены особенности психологической зависимости физического лица, которые могут быть основанием для ограничения в дееспособности и проведен их сравнительный анализ с зарубежным законодательством.

Ключевые слова: правосубъектность, правоспособность, аддиктивное поведение, ограничение дееспособности, психическое расстройство

Stefanchuk M.

**ADDICTIVE BEHAVIOR AS A BASIS RESTRICTION
OF CIVIL CAPACITY OF PERSON**

Annotation The article deals with topical issues of civil capacity of individuals. The article is to outline the characteristics of addictive behavior as a basis for the restriction of civil capacity of person.